

معاونت آموزشی
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
واحد برنامه‌ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارایه دهنده درس: گروه آموزش پزشکی

عنوان درس: تدریس بالینی

کد درس: ۱۶

نوع و تعداد واحد: ۲.۵ واحد (۱ واحد نظری و ۱.۵ واحد عملی)

نام مسؤؤل درس: دکتر مریم اعلا

مدرس / مدرسان: دکتر مریم اعلا

پیش‌نیاز / هم‌زمان: نظریه‌های یادگیری و مهارت‌های مقدماتی تدریس (کد ۰۲) و الگوهای یادگیری و یاددهی (۱۳)

رشته و مقطع تحصیلی: آموزش پزشکی / کارشناسی ارشد

اطلاعات مسؤؤل درس:

رتبه علمی: استادیار

رشته تخصصی: آموزش پزشکی

محل کار: دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

تلفن تماس: ۰۹۱۲۸۰۹۹۰۶۸

نشانی پست الکترونیک: aalaamaryam@gmail.com

^۱ مشتمل بر: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب. (مثال: ۲ واحد نظری، ۱ واحد عملی)

توصیف کلی درس (انتظار می‌رود مسؤؤل درس ضمن ارائه توضیحاتی کلی، بخش‌های مختلف محتوایی درس را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند):

پزشکی، رشته ای مبتنی بر عمل است و یادگیری در بالین، نقش برجسته ای در توسعه مهارت های پزشکی دارد. از این رو در برنامه درسی دانشجویان پزشکی علاوه بر آموزش نظری، آموزش بالینی نیز از جایگاه ویژه ای برخوردار است. تدریس یا آموزش بالینی به آموزشی اطلاق می شود که در حضور بیمار صورت می گیرد و اصل، حضور بیمار است؛ فارغ از مکان و محیط آموزشی. کسب مهارت‌های عملی، توانایی برقراری ارتباط با بیماران، کسب تجربیات بالینی و پیوند بین مباحث تئوری و مهارت های عملی از دستاوردهای آموزش بالینی محسوب می شوند. آموزش بالینی به دانشجویان این امکان را می‌دهد که با چالش‌ها و واقعیت‌های روزمره کار پزشکی آشنا شوند؛ تجربیاتی به دست آورند که آنها را برای مواجهه با شرایط واقعی آماده کرده تا توانایی تصمیم‌گیری سریع و مؤثر را در موقعیت های گوناگون کسب نمایند. از این رو آموزش بالینی نه تنها برای تربیت پزشکان ماهر ضروری است، بلکه تأثیر زیادی بر کیفیت خدمات درمانی و رضایت بیماران دارد. لذا توسعه و تقویت برنامه‌های آموزشی بالینی با این هدف مورد توجه قرار می‌گیرد تا دانشجویان امروز و پزشکان فردا بتوانند بهترین خدمات را به جامعه ارائه دهند.

تاکید درس بر آن است که فراگیران بتوانند ضمن آشنایی با اهمیت آموزش بالینی، چالش‌ها و فرصت های آن را بررسی نمایند. ضمن آشنایی با کاربرد تئوری های یادگیری در آموزش بالینی، مروری بر مدل های تدریس بالینی داشته باشند. در نهایت انتظار می‌رود فراگیران قادر باشند ضمن تشریح موقعیت‌های مختلف بالینی، با ویژگی ها و نقش های یک استاد بالینی آشنا شوند.

این درس از طریق آموزش غیر حضوری و به صورت بارگذاری محتواهای چندرسانه ای و مقالات به همراه تکالیف مربوطه ارائه خواهد شد. محتوا و تکالیف هر مبحث در زمان مشخص شده در سامانه بارگذاری خواهد شد. پاسخگویی به سوالات دانشجویان در طول ترم از طریق سامانه و ایمیل صورت می‌گیرد. به تکالیف دانشجویان نیز به صورت فردی بازخورد داده می‌شود.

اهداف کلی / محورهای توان‌مندی:

اهداف کلی بر اساس طبقه بندی بلوم:

- شناختی: آشنایی فراگیران با اصول، موقعیت های مختلف، محیط مطلوب و روش های تدریس بالینی
- عاطفی: علاقمندی فراگیران به اصول، موقعیت های مختلف، محیط مطلوب و روش های تدریس بالینی

اهداف اختصاصی / زیرمجموعه‌های هر توان‌مندی:

پس از پایان این درس انتظار می‌رود که دانشجو:

در حیطه شناختی

۱. نظریه‌های رایج یادگیری بالگین و کاربرد آنها را در آموزش در محیط بالینی شرح دهد.
۲. تدریس بالینی و ویژگی‌های یک تدریس بالینی اثربخش را توضیح دهد.
۳. چالش‌ها و فرصت‌های تدریس بالینی را تحلیل کند.
۴. انواع موقعیت‌های یادگیری در بالین را نام ببرد.
۵. انواع روش‌های تدریس مورد استفاده در بالین را تشریح نماید.
۶. گام‌های اجرای یک راند بالینی را نقد نماید.
۷. نحوه آموزش درمانگاهی را تشریح کند.
۸. ویژگی‌های یک گزارش صبحگاهی موفق را بیان کند.
۹. نحوه نظارت بر آموزش بالینی را توضیح دهد.
۱۰. چالش‌های اخلاقی در تدریس بالینی را تفسیر کند.
۱۱. ویژگی‌های عرصه‌های مختلف آموزش بالینی را با هم مقایسه کند.
۱۲. ویژگی‌های محیط مطلوب تدریس بالینی را فهرست نماید.
۱۳. ویژگی‌های اساتید بالینی کارآمد را ذکر نماید.
۱۴. اصول ارائه بازخورد موثر به فراگیران را تشریح کند.
۱۵. انواع بازخورد و نحوه ارائه آن را تجزیه و تحلیل نماید.

در حیطه عاطفی:

- ✚ در بحث‌های کلاسی (حضور و مجازی) مشارکت فعال داشته باشد.
- ✚ به نظرات هم‌گروه‌ها، مخاطبان، کلیه ذی‌نفعان اهمیت دهد.
- ✚ با هم‌گروه‌ها، مخاطبان، کلیه ذی‌نفعان محترمانه برخورد کند.
- ✚ نظرات خود را با هم‌گروه‌ها، مخاطبان، کلیه ذی‌نفعان به اشتراک بگذارد.
- ✚ نظرات و دیدگاه‌های هم‌گروه‌ها، مخاطبان، کلیه ذی‌نفعان را با احترام نقد کند.

رویکرد آموزشی^۱:

مجازی^۲

حضوری

ترکیبی^۳

روش‌های یاددهی - یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

کلاس وارونه

یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال

یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی

یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)

یادگیری اکتشافی هدایت شده

یادگیری مبتنی بر سناریوی متنی

یادگیری مبتنی بر مباحثه در فروم

سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

---

1. Educational Approach

2. Virtual Approach

3. Blended Approach: Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods.

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجویان	نام مدرس / مدرسان
۱	معارفه مرور طرح دوره و طرح دروس هر جلسه بیان انتظارات از دانشجویان	سخنرانی تعاملی	-	دکتر اعلا
	آشنایی با اصول و ویژگی های تدریس بالینی	سخنرانی تعاملی	-	
۲	تئوریهای یادگیری بالغین	مولتی مدیا ارائه مقالات مرتبط	تکلیف	دکتر اعلا
۳	آموزش سرپایی	مولتی مدیا	تکلیف	دکتر اعلا
۴	آموزش بر بالین بیمار	مولتی مدیا	تکلیف	دکتر اعلا
۵	آموزش در گزارش صبحگاهی	مولتی مدیا	-	دکتر اعلا
۶	آموزش مهارت های عملی	مولتی مدیا	تکلیف	دکتر اعلا
۷	نظارت بر آموزش بالین	مولتی مدیا	-	دکتر اعلا
۸	اخلاق در آموزش بالینی	مولتی مدیا	تکلیف	دکتر اعلا
۹	باز خورد	مولتی مدیا	تکلیف	دکتر اعلا
۱۰	جمع بندی مباحث	سخنرانی تعاملی	-	دکتر اعلا
	ارائه پروژه پایانی			

وظایف و انتظارات از دانشجو:

منظور وظایف عمومی دانشجو در طول دوره است (وظایف و انتظاراتی نظیر حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه‌های کلاس^۱)

از دانشجو انتظار می‌رود:

- در بلوک های حضوری شرکت فعال داشته باشد.
- تکالیف را در بازه زمانی مشخص ارسال کند.
- مطالب مرتبط با هر جلسه را مطالعه نماید.

روش ارزیابی دانشجو:

- ذکر نوع ارزیابی (تکوینی/تراکمی):^۲ تکوینی و تراکمی
- ذکر روش ارزیابی دانشجو:

ارزشیابی تکوینی:

حضور، مشارکت فعال و با آمادگی در بلوک های حضوری: ۱۰ درصد نمره (۲ نمره)
انجام به موقع تکالیف و ارائه رفلکشن: ۳۰ درصد نمره (۶ نمره)

ارزشیابی پایانی:

آزمون کتبی (تشریحی): ۴۰ درصد نمره (۸ نمره)
آزمون عملی (پروژه پایانی): ۲۰ درصد نمره (۴ نمره)

نوع آزمون:

کتبی (تشریحی) و عملی

- ذکر سهم ارزشیابی هر روش در نمره نهایی دانشجو: ارزشیابی تکوینی: ۸ نمره ارزشیابی پایانی: ۱۲ نمره

۱. این وظایف مصادیقی از وظایف عمومی هستند و می‌توانند در همه انواع دوره‌های آموزشی اعم از حضوری و مجازی، لحاظ گردند.

۲. در رویکرد آموزشی مجازی، سهم ارزیابی تکوینی بیش از سهم ارزیابی تراکمی باشد.

✓ **ارزیابی تکوینی (سازنده):**^۲ ارزیابی دانشجو در طول دوره آموزشی با ذکر فعالیت‌هایی که دانشجو به طور مستقل یا با راهنمایی استاد انجام می‌دهد. این نوع ارزیابی می‌تواند صرفاً با هدف ارایه بازخورد اصلاحی و رفع نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت دانشجو صورت پذیرفته و یا با اختصاص سهمی از ارزیابی به آن، در نمره دانشجو تأثیرگذار باشد و یا به منظور تحقق هر دو هدف، از آن استفاده شود. نظیر: انجام پروژه‌های مختلف، آزمون‌های تشخیصی ادواری، آزمون میان ترم مانند کاربرگ‌های کلاسی و آزمونک (کوئیز) های کلاسی

✓ **ارزیابی تراکمی (پایانی):**^۲ ارزیابی دانشجو در پایان دوره است که برای مثال می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

آزمون‌های کتبی، شفاهی و یا عملی با ذکر انواع آزمون‌ها برای مثال آزمون‌های کتبی شامل آزمون‌های کتبی بسته پاسخ اعم از «چندگزینه‌ای»، «چورکردنی گسترده»، «درست- نادرست» و آزمون‌های کتبی باز پاسخ اعم از تشریحی و کوتاه پاسخ، آزمون‌های استدلالی نظیر آزمون ویژگی-

های کلیدی، سناریونویسی با ساختن فرضیه و .... آزمون‌های عملی که برای مثال می‌تواند شامل انواع آزمون‌های ساختارمند عینی نظیر

^۲OSCE، ^۲OSLE و ... و یا ارزیابی مبتنی بر محل کار^۲ با استفاده از ابزارهایی نظیر^۲DOPS، لاگ‌بوک^۲، کارپوشه (پورت فولیو)^۲، ارزیابی ۳۶۰

درجه^۲ و .... باشد.

منابع:

منابع شامل کتاب‌های درسی، نشریه‌های تخصصی، مقاله‌ها و نشانی وبسایت‌های مرتبط می‌باشد.

الف) کتب:

- ملکان راد، الهه. عین اللهی، بهرام. حسینی، جلیل. ممتازمنش، نادر. ۱۳۸۵. آموزش و ارزیابی بالینی: آنچه هر استاد بالینی باید بداند. تهران: تحفه: نشر و تبلیغ بشری.

- Melrose, S., Park, C., & Perry, B. (2021). *Creative clinical teaching in the health professions*. Athabasca University Press.

ب) مقالات:

- Naeem Aon, Jafarey. "Androgogy: How adults learn." (2005): 114-6.
- Dent, J. A., Jean S. Ker, Heather M. Angell-Preece, and P. E. Preece. "Twelve tips for setting up an ambulatory care (outpatient) teaching centre." *Medical teacher* 23, no. 4 (2001): 345-350.
- Dent, John A. "AMEE Guide No 26: clinical teaching in ambulatory care settings: making the most of learning opportunities with outpatients." *Medical teacher* 27, no. 4 (2005): 302-315.
- Ramani S& Leinster S. AMEE Guide no. 34: Teaching in the clinical environment. *Medical Teacher*, 2008; 30: 347–364.
- Grantcharov TP, Reznick RK. Teaching procedural skills. *BMJ*, 2008; 336: 1129-1131.
- Kilminster S, Cotterll D, Grant J & Jolly B. AMEE Guide No. 27: Effective educational and clinical supervision. *Medical Teacher*, 2007; 29: 2–19.
- Ramani S&. Krackov SK. Twelve tips for giving feedback effectively in the clinical environment. *Medical Teacher*, 2012; 34: 787–791
- Harper BD, Buchanan AO, Cramton RE, Gourishankar A, King M, Molas-Torreblanca K, Patra KP, Pomeroy B, Potisek NM, Seelbach E, Tomaszewski JL. Developing an effective inpatient learning climate. *The Clinical Teacher*. 2020 Aug;17(4):366-72.

ج) محتوای الکترونیکی:

محتویات الکترونیکی ضبط شده برای جلسات

د) منابع برای مطالعه بیشتر:

- Tang, Brandon, et al. "A systematic review of evidence-based practices for clinical education and health care delivery in the clinical teaching unit." *Cmaj* 194.6 (2022): E186-E194.
- Tang, Brandon, et al. "Clinical teaching unit design: a realist systematic review protocol of evidence-based practices for clinical education and health service delivery." *BMJ open* 10.2 (2020): e034370.
- Natesan, Sreeja, et al. "Clinical teaching: an evidence-based guide to best practices from the Council of Emergency Medicine Residency Directors." *Western Journal of Emergency Medicine* 21.4 (2020): 985.
- Cantatore, Francina, Linda Crane, and Deborah Wilmoth, eds. "Defining clinical education: Parallels in practice." *Australian Journal of Clinical Education* 1.1 (2016): 1-8.
- Almoallim, Hani, et al. "Advantages and perspectives of teaching in outpatient clinics: a systematic review." *Creative Education* 6.16 (2015): 1782-1789.